

> Retouradres Postbus 16292 2500 BG Den Haag

Tweede Kamer der Staten Generaal
Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid
t.a.v. mevr. F.A. Haijer en mevr. L.L. Nouse
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Adviescollege ICT-toetsing

Muzenstraat 95
Den Haag
Postbus 16292
2500 BG Den Haag
adviescollegeicttoetsing.nl

Contactpersoon

info@adviescollegeicttoetsing.nl

Kenmerk

2023-0000250112

Datum 2 mei 2023

Betreft Bijdrage rondetafelgesprek strafrechtketen 11 mei 2023

Geachte leden van de vaste commissie Justitie en Veiligheid,

Uw commissie heeft het Adviescollege ICT-toetsing uitgenodigd voor een rondetafelgesprek in het kader van de parlementaire verkenning over de strafrechtketen op 11 mei 2023, blok 1 "Informatiehuishouding en digitalisering". Hierbij treft u onze gespreksnotitie over onze bijdrage aan.

In deze gespreksnotitie schetsen wij allereerst de rol van het Adviescollege. Vervolgens beschrijven we onze observaties over de intentie van de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie (OM) om een gedeeld systeem ter ondersteuning van het strafprocesrecht te vervangen en de twee programma's van beide organisaties om dat doel te bereiken. We sluiten af met een korte reflectie op de digitalisering in relatie tot de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering en onze lessen ten aanzien van 'ketensystemen'.

Het Adviescollege draagt met haar adviezen bij aan verbetering van de beheersing van inzet van ICT

Het Adviescollege ICT-toetsing is een onafhankelijk adviesorgaan dat gevraagd en ongevraagd adviseert over verbetering van de beheersing van ICT, zo ook voor het ministerie van JenV. Beide kamers van de Staten-Generaal en bewindspersonen kunnen het college om advies vragen. Bewindspersonen zijn daar zelfs toe verplicht voor aanvang van ICT-projecten van meer dan 5 miljoen euro. Deze verplichting geldt volgens het Instellingsbesluit overigens niet voor de Rechtspraak en Politie.

Rechtspraak en Openbaar Ministerie willen GPS, dat het strafprocesrecht ondersteunt, vervangen

Het Adviescollege heeft recent afzonderlijk advies uitgebracht over het Basis InformatiePlan OM (BIPOM) en het Basisplan Straf van de Rechtspraak. Beide programma's zien toe op de voorgenomen vervanging van het Geïntegreerd Processysteem Strafrecht (GPS) dat het OM en de Rechtspraak delen en waarvan OM de eigenaar is. Partijen streven naar vervanging door gescheiden oplossingen nog voor de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering.

We merken op dat de invoering van GPS in het verleden geen eenvoudige traject is geweest en vele tegenslagen kende. Het gedeelde systeem dat daarvoor werd gebruikt – COMPAS – is zelfs nog steeds in gebruik voor de afhandeling/registratie van een gedeelte van specifieke strafzaken.

We merken ook op dat het programma van het OM een grotere ambitie kent: zij willen meer bestaande systemen vervangen waaronder het gedeelde systeem voor zaken in 2^e aanleg (NIAS). NIAS wordt gebruikt door gerechtshoven en ressortsparketten. De Rechtspraak is eigenaar van NIAS.

Business Informatie Plan Openbaar Ministerie (BIPOM)

De kern van de aanpak van het OM bestaat uit een project Continuïteit en Overdraagbaarheid (CO) dat bedoeld is om de technische schuld van GPS weg te werken en het project EMMA waarin de vervanging van GPS centraal staat.

Het belangrijkste advies uit ons onderzoek is om meer zekerheid te creëren om de continuïteit en bruikbaarheid van de systemen voor de korte en lange termijn te waarborgen. Zowel de uitvoering van de programma's, als de wijze van inzet van marktpartijen kennen namelijk grote risico's:

- We achten het hoogst onwaarschijnlijk dat de nieuwe strafrechtssystemen voor de introductie van het nieuwe Wetboek van Strafvordering gereed zijn. Daarvoor is de vernieuwingsopgave namelijk te complex, de aanpak nog onvoldoende uitgewerkt en blijkt dat beoogde tijdlijnen nu al niet worden gehaald. Er is per saldo een reëel risico dat de huidige strafrechtssystemen niet kunnen worden uitgefaseerd.
- De continuïteit van de bestaande strafrechtssystemen is niet gewaarborgd, onder andere omdat het OM onvoldoende eigen kennis opbouwt van de bestaande systemen en ook in de toekomst te weinig investeert in de verbetering ervan.

Wij hebben het OM geadviseerd om meer zekerheid te creëren door op drie gebieden maatregelen te nemen:

1. Maak twee verschillende plannen voor de vernieuwing, continuïteit en aanpasbaarheid van de bestaande strafrechtssystemen:
 - Plan A: een bijgesteld plan dat uitgaat van volledige vervanging.
 - Plan B: een plan dat uitgaat van vernieuwing op basis van de bestaande omgeving.

Als plan A en B zijn uitgewerkt, kan het OM kiezen tussen veelbelovende nieuwe IT waarin al het nodige is geïnvesteerd – en waar ook nieuw aangetrokken medewerkers warm voor lopen – en een geleidelijke aanpak met meer zekerheid, op basis van de huidige systemen.

2. Blijf investeren in de bestaande strafrechtssystemen.
3. Vergroot de grip op de inzet van marktpartijen.

Basisplan Straf van de Rechtspraak

De belangrijkste conclusie uit ons onderzoek is dat wij het onwaarschijnlijk achten dat het programma Basisplan Straf op tijd (voor einde 2025) en succesvol de rechtspraakfunctionaliteit in GPS kan vervangen. Wij zagen problemen op verschillende terreinen maar de meest urgente was dat daarvoor benodigde samenwerking met het OM ontbrak. Hierdoor is er onduidelijkheid over de gezamenlijk invulling van de ontvlechtigingsstappen, planning en benodigde capaciteit.

Wij hebben de Rechtspraak geadviseerd om de noodzakelijke voorwaarden voor succesvolle GPS vervanging op korte termijn in te vullen:

1. Breng de samenwerking met het OM binnen drie maanden op orde. Maak daarbij duidelijke afspraken over de wijze van ontvlechting.

Datum
2 mei 2023

Kenmerk
2023-0000250112

2. Zorg op voorhand voor meer zekerheid over de haalbaarheid van de oplossingsrichting van de Rechtspraak om tegenvallers in een later stadium van het programma zoveel mogelijk te voorkomen.
3. Verbeter de inrichting van de realisatie om de kans op vertraging zoveel mogelijk te verkleinen
4. Zorg dat de basis voor de besturing en beheerste uitvoering van Basisplan Straf op orde is.

Digitale uitdagingen voor de strafrechtketen

De overheid staat voor de (grote) opgave om de prestaties in de strafrechtketen te verbeteren en voert mede daarvoor een nieuw Wetboek van Strafvordering in. Het nieuwe wetboek maakte geen onderdeel uit van onze onderzoeken. Desondanks willen wij het belang benadrukken om vroegtijdig de ICT-implicaties van deze wet in beeld te brengen. Wij kunnen ons daarbij voorstellen dat er ICT-implicaties zijn op het terrein van authenticiteit (ondertekening), de rol van multimedia in de onderzoeksdossiers, privacy en security en (digitale) soevereiniteit. Ook kan de wet voorwaarden creëren om de interoperabiliteit tussen alle partijen in de strafrechtketen zeker te stellen – met respect voor ieders rol en positie.

Als die implicaties in beeld zijn en ook de (herziene) tijdslijnen van BIPOM en Basisplan Straf dan kan op basis daarvan een onderbouwde planning worden gemaakt. Een belangrijk mijlpaal is daarbij de digitale informatieoverdracht van politie naar het OM, en uiteindelijk de Rechtspraak.

Lessen over 'ketensystemen'

Het Adviescollege heeft ook een taak op het gebied van bevordering van kennisdeling op grond van haar adviezen. In onze jaarrapportages geven wij de rode draden uit onze adviezen weer. Binnenkort publiceren wij een handreiking over digitalisering van ketens. Enkele belangrijke lessen uit eerdere onderzoeken zijn hierin opgenomen, zoals:

- Onderken de complexiteit en de afhankelijkheden tussen de organisaties, maar definieer de kleinst mogelijke gezamenlijke oplossing (bijvoorbeeld alleen een afsprakenstelsel) en niet van de optelsom van ICT-behoeften van de individuele organisaties.
- Zorg ervoor dat de betrokken partijen hun eigen verantwoordelijkheid niet verliezen.
- Begin op tijd met coördinatie en een kritieke pad planning.

Wij denken dat deze handreikingen ook waardevol kunnen zijn voor de digitalisering van de strafrechtketen.

Met de meeste hoogachting,
namens het Adviescollege ICT-toetsing,

w.g.

drs. H.J.A. van Osch
Voorzitter

w.g.

drs. S.J. van Amerongen
Secretaris-directeur